

Güzel Sanatlar Fakültesindeki Seçmeli Derslere İlişkin Öğrenci Görüşleri

Students' Opinions About Elective Courses in Faculty of Fine Arts

Evrin ÇAĞLAYAN¹

Öz

Türkiye yükseköğretim sisteminin lisans düzeyinde yer alan güzel sanatlar fakültelerinin yaklaşık yüz yıllık bir geçmişi bulunmaktadır. Bu süre içinde çeşitli ekollerle şekillendikleri görülmektedir. 2000 yılından sonra Bologna süreci başlamış ve bu fakültelerde çeşitli yapılanmalar gerçekleşmiştir. Seçmeli ders sistemi öğrencilerin bilişsel, sosyal ve duygusal yönden tüm kapasitelerini kendi yetenekleri ve ilgileri doğrultusunda geliştirmelerini amaçlamaktadır. Bu noktada mevcut seçmeli ders sistemin durumunu incelemek ve olası eksiklikleri belirlemek önemli görülmüştür. Bu araştırmanın amacı; güzel sanatlar fakültesi öğrencilerinin seçmeli derslere ilişkin görüşlerini belirlemektir. Bu amaçla öğrencilere anket uygulanmış ve seçmeli derslere ilişkin görüşleri sorulmuştur. Araştırma verileri Karabük Üniversitesi Fethi Toker Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesinde öğrenim gören öğrencilerden toplanmıştır. Elde edilen verilerin istatistiksel analizi sonucu seçmeli derslerin sayılarında ve içeriklerinde eksiklikler tespit edilmiş ve mevcut sistemin iyileştirilmesi için olası öneriler ortaya konmuştur.

Anahtar Kelimeler: güzel sanatlar, sanat eğitimi, seçmeli ders, bologna süreci

Abstract

Faculties of fine arts located at the undergraduate level of Turkish higher education system has about a hundred-year history. It is seen that they were formed by various schools during this period. After 2000, the Bologna process started and various structures were realized in these faculties. The elective course system aims to improve students' cognitive, social and emotional capacities in their own capacities and interests. At this point it is important to examine the situation of the existing elective course system and to identify possible deficiencies. The aim of this research is to determine the students' opinions about elective courses in faculty of fine arts. For this aim, the survey was applied to the students and their opinions about the elective courses were asked. The result of examining the findings, it has been detected deficiencies in the numbers, content and quality of the elective courses and possible suggestions are indicated for the improvement of the existing system.

Keywords: fine arts, art education, elective course, bologna proce

1. Karabük Üniversitesi, Fethi Toker Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi, Resim Bölümü, Karabük, Türkiye; <https://orcid.org/0000-0001-7360-6984>

Extended Summary

Introduction

Faculties of fine arts located at the undergraduate level of Turkish higher education system has about a hundred-year history. It is seen that they were formed by various schools during this period. It can be said that training purposes of qualified individuals in the field of fine arts in Turkey was proceeded under the lead of State Academy of Fine Arts, State Academy of Applied Fine Arts and Gazi Education Institute. With the opening of new universities in bulk in 1980, 1992, and 2005 and the establishment of new faculties in these universities, regional needs and differences have also led to differences in the programs of the faculties. Turkish higher education system is in the process of integration with the European Union in 2000s. Bologna Process, of which Turkey is also included is based on transferring basic changes to education-training and the implementation of models that meet the needs of future generations. In the document was sent by the Presidency of the Council of Higher Education to the rectorates of the university on 20th October 2010; it is stated that the elective courses in the departments should be arranged so as not to fall below 25%. The elective course system aims to improve students' cognitive, social and emotional capacities in their own capacities and interests. At this point it is important to examine the situation of the existing elective course system and to identify possible deficiencies. The aim of this research is to determine the students' opinions about elective courses in faculty of fine arts. It is also considered to be the source of the similar researches will also be done in the future

Methodology

This research is a quantitative research in which an existing situation in art education is addressed. General research methodology was used to determine students' opinions about elective courses in faculty of fine arts. The study group of the research consisted of 557 students educate in department of painting, music and industrial design of Fethi Toker Faculty of Fine Arts and Design. A data collection tool was developed by the author and used to collect research data. The data collection tool has 14 items with Likert scale and one open-ended question. The coefficients of 'Cronbach's Alpha' were examined within the scope of reliability analysis. The Cronbach α reliability of the scale was reported as $r = ,674$. It can therefore be said that the data collection tool was reliable. Obtained data from 296 participants was analyzed in the research. Participation in the process of the rate of data collection was determined as 51%. The data collected from questionnaires was analysed using frequency (f) and percentage (%) for each item.

Findings

Findings that emerged as a result of the research are presented under the titles of 'opinions on the existing situation' and 'problems and expectations'. According to findings; it can be said that the majority of students think that the elective courses are adequate for weekly course hours. It can be said that near the half of the students think that the aim of the elective courses is sufficient but the contents of the elective courses is not sufficient. It can be said that the students see the current elective courses useful for both the fields and the different fields. It can be said that the students have found that the number of existing elective course are inadequate. It can be said that students are willing to choose elective courses of other departments in their faculties but they are not so enthusiastic about choosing the elective courses of the other departments in the university.

Discussion

The research aimed to determine the students' opinions about the elective courses has reached various results. As a result of the examination of the findings, it has been found that the hours of the elective courses in the existing curriculum of the related departments and the aim of the elective courses were found sufficient by the students who participated in the research. But it was revealed to be inadequate in terms of content. It has been found that the students think that the number of existing elective course are inadequate. It can be said that the course content is enriched, sufficient number of choices are offered, and an elective course system with qualified education opportunities can be more beneficial for the students' development.

1. Giriş

Temel amacı güzel sanatlar ve tasarım alanlarında nitelikli bireyler yetiştirmek olan güzel sanatlar fakülteleri, yükseköğretim sisteminin lisans düzeyinde eğitim-öğretim faaliyetlerini yürütmektedirler. Türkiye'deki sanat eğitiminin tarihçesine bakıldığında güzel sanatlar fakültelerinin yüz yılı aşkın bir süredir var olduğu görülmektedir. Temelleri Batılı eğitim kurumlarına dayanan fakültelerdeki eğitim-öğretimin planlanmasında Batı ekollerinin örnek alındığı görülmektedir. Mekteb-i Sanayi-i Nefise-i Şahane'nin devamı niteliğindeki Güzel Sanatlar Akademisi, eğitim ve yönetim sistemini Paris Ulusal Güzel Sanatlar Yüksek Okulundan (Çobanlı, 1995) alırken, bir diğer kurum olan Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Akademisi ise Bauhaus Okulu ilkeleri doğrultusunda hazırlanmış olan programı (Özsoy, 2003:72) uygulamaktadır. Yine aynı yıllara dayanan Gazi Eğitim Enstitüsü Resim Bölümü de John Dewey, Leipzig, Frey, Parker, Steihler gibi yabancı eğitimcilerin raporları esas alınarak açılmıştır.

Cumhuriyet yıllarından 1980'li yıllara kadar Türkiye'de güzel sanatlar alanında nitelikli bireyler yetiştirme amacının Devlet Güzel Sanatlar Akademisi, Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Akademisi ve Gazi Eğitim Enstitüsü Resim Bölümünün önderliğinde ilerlediği söylenebilir. 1980'li yılların başında, Türkiye'deki eğitim politikalarına paralel olarak üniversitelerin sayısı düzenli bir artış göstermiştir. Bu duruma paralel olarak güzel sanatlar fakültelerinin sayısında da artış görülmektedir. 1980, 1992 ve 2005 yıllarında yeni üniversitelerin toplu olarak açılması ve bu üniversitelerde yeni fakültelerin kurulması ile birlikte, bölgesel ihtiyaçlar ve farklılıklara bağlı olarak fakültelerin programlarında da farklılıklar oluşmaya başlamıştır. Fakültelerin eğitim-öğretim süreçleri incelendiğinde; her fakültenin, kendi nitelikleri ve amaçları doğrultusunda planlama yaptıkları görülmektedir. İlgili fakültelerdeki eğitim-öğretimin planlanmasında çeşitli etmenlerin etkili olduğu söylenebilir. Bu etmenler, nicelik ve nitelik bakımında iki ana başlıkta incelenebilir. Bu başlıklar altında ise; sayısal artış, fiziksel yeterlilikler, öğretim ilke ve yöntemleri, öğretim elemanı temini, öğrenci seçme yöntemleri sıralanabilir. Eğitim-öğretimin planlanmasında, söz konusu temel etmenlerin etkisinin yüksek olduğu söylenebilir. Bu etmenlere ek olarak; özellikle 2000'li yılların başında önem kazanan ve günümüzde de devam eden küreselleşmenin etkisi bulunmaktadır. Türkiye yükseköğretim sistemi 2000'li yılların başında; Avrupa Birliği'yle bütünleşme sürecine girmiştir ve uluslararası düzeyde rekabet gücüne sahip bir Avrupa Yüksek Öğretim Bölgesi oluşturulmaya çalışılmıştır (Yükseköğretim Kurulu, 2003).

Bilgi ve iletişim teknolojilerindeki gelişmeler geleneksel eğitim modellerinin değişmesini ve zamanla farklı bir forma ulaşmasını sağlamıştır. Dünyanın herhangi bir noktasındaki bilimsel, teknolojik, politik veya ekonomik gelişmenin çok kısa bir sürede, hızla öğrenilmesi olanaklı hale gelmiştir. Olumlu ve olumsuz pek çok etkisi olan bu hız, bireylerin yaşam biçimlerini doğrudan şekillendirmektedir. Dünyayı daha hızlı algılayan bireyin istek ve ihtiyaçları da bu doğrultuda değişim göstermektedir. Sürekli olarak daha iyiyi ve daha yeniyi arzulayan birey, eğitim-öğretim sürecinde de benzer ihtiyaçlarını karşılama isteği duymaktadır. Eğitim anlayışındaki yeni gelişmeler sürekli olarak eğitim programlarını etkilemekte; programlar öğrencilerin ilgi ve gereksinmelerine giderek daha fazla önem vererek öğrenciden hız alan bir anlayışla geliştirilmektedir (Demir, 1996:30). Avrupa Birliği ülkeleri ile başlayan ve Türkiye'nin de dahil olduğu Bologna Süreci, bu temel değişimlerin eğitim-öğretime aktarılması ve gelecek nesillerin ihtiyaçlarını karşılayacak modellerin uygulanmasını temel almaktadır. Bu sürece dahil olan Türk Yükseköğretim Sisteminin yapmış olduğu en önemli değişiklikler, Avrupa Kredi Transfer Sistemi (AKTS/ECTS), öğrenci değişim programları ve Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesi (TYYÇ) çalışmalarıdır (YÖK, 2013). Bologna süreci kapsamında yapılan çalışmalar; güzel sanatlar eğitiminde, farklı ağırlıklar gösteren sanat-tasarım dallarında sanatçı-tasarımcı yetiştirilmesini, toplumun sanatsal yapısının evrensel değerlere ulaştırılmasını, sanatın, tasarımın ve endüstrinin üst düzey kadrolarının oluşturulmasını ve gelecek kuşaklara kendi meslek alanlarında yetkin ve bilgili bireylerin yetiştirilmesini amaçlamaktadır (YÖK, 2011).

Yükseköğretim Kurulu Başkanlığının 20.10.2010 tarihinde üniversite rektörlüklerine gönderdiği yazıda; Bologna Sürecine dahil olan ülkeler arasında yapılan çalışmalarda Türkiye'nin seçmlik (seçmeli) ders oranı %25'in altında kalan ülkeler arasında yer aldığı ve fakülte ve bölümlerde müfredat oluşturulurken bu oranın altına düşmeyecek biçimde düzenleme yapılması gerektiği ifade edilmektedir (YÖK,2010). Çeşitli üniversitelerin Ön Lisans ve Lisans Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmelikleri ve AKTS (ESTC) bilgi paketleri incelendiğinde bu karara uyulduğu ve mevcut seçmeli ders oranının %25 veya üstü şeklinde düzenlendiği görülmektedir.

Yükseköğretim düzeyindeki programlarda yer alan seçmeli dersler; öğrencilerin bilişsel, sosyal ve duygusal yönden tüm kapasitelerini kendi yetenekleri ve ilgileri doğrultusunda geliştirmelerini amaçlamaktadır. Ayrıca seçmeli dersler öğrencilerin ilgi alanlarında daha fazla bilgilenmesini sağlamanın yanı sıra farklı alanlarda yeteneklerini geliştirmelerine de yardımcı olmaktadır (Demir ve Ok, 1996:121). Sınıf ortamında klasik usullere dayalı olarak işlenen derslerin yanı sıra, günümüz teknolojilerini de içeren seçmeli derslere ilişkin denemeler gözlenmektedir. Bu bağlamda; yükseköğretim kurumlarımızdaki eğitimin yeniden yapılandırılması ve kalitenin artırılması amacıyla seçmeli derslerin bilgisayar

ve internet teknolojileriyle bütünleştiği ve birer elektronik seçmeli derse (ESD) dönüştürüldüğü örnekleri de görmek mümkündür (İnal, Altınışık, Solak, Yıldız, 2012).

İlgili literatür incelendiğinde seçmeli dersler konusunda yapılmış araştırmaların oldukça kısıtlı olduğu görülmektedir. 1996-2018 yılları arasında seçmeli dersleri konu alan 19 lisansüstü çalışma bulunmaktadır. Bu çalışmaların pek çoğu ilk ve ortaöğretim kurumlarındaki seçmeli dersleri konu almakta olup, yalnızca bir çalışma müzik eğitimi alanı ile ilgilidir. Benzer durum ulusal ve uluslararası alan indekslerinin incelenmesinde de gözlenmekte olup, güzel sanatlar alanındaki seçmeli derslerle ilgili Türkiye adresli bilimsel araştırmaların kısıtlı olduğu ifade edilebilir. Bu araştırma güzel sanatlar fakültesi öğrencilerinin seçmeli derslere ilişkin görüşlerinin belirlenmesi ve alanyazında gözlenen eksikliğin giderilmesi anlamında önemli görülmektedir. Ayrıca gelecekte yapılacak benzer araştırmalara kaynak oluşturulması düşünülmektedir.

Bu araştırmanın amacı; ‘Güzel Sanatlar Fakültesi öğrencilerinin seçmeli derslere ilişkin görüşlerini belirlemektir.’ Bu amaç doğrultusunda, aşağıda sıralanan sorulara cevap aranmıştır;

- Öğrencilerin mevcut seçmeli ders uygulamasına ilişkin görüşleri nelerdir?
- Öğrencilerin seçmeli ders uygulamasına ilişkin beklentileri nelerdir?

2. Yöntem

Bu araştırma; güzel sanatlar eğitimi alanında var olan bir durumun ele alındığı nicel bir araştırmadır. Araştırmanın gerçekleştirilmesinde genel tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır (Karasar, 2016).

Araştırmada; belirli bir durum üzerinde durulması ve ortaya çıkan sonuçların genelleme amacı bulunmaması sebebiyle evren ve örneklem tanımlanmamış olup, araştırma amaçları açısından uygun görülen çalışma grubu belirlenmiştir. Araştırmanın çalışma grubu; Karabük Üniversitesi Fethi Toker Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesinin Resim, Müzik ve Endüstri Ürünleri Tasarımı Bölümlerinde öğrenim gören 557 öğrenciden oluşmaktadır. Çalışma grubunu oluşturan öğrencilerin bölümlere göre dağılımı Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1. Çalışma Grubuna İlişkin Bilgiler

Bölüm Adı	Kayıtlı Öğrenci Sayısı ¹	Aktif Öğrenci Sayısı ²
Endüstri Ürünleri Tasarımı	353	334
Resim	96	78
Müzik	92	85
Türk Halk Müziği ASD *	36	35
Türk Sanat Müziği ASD *	26	25
TOPLAM	603	557

¹ İlgili bölüme kayıt yaptıran tüm öğrenciler

² Son akademik yarıyıldaki ders seçimi yaparak eğitim-öğretime devam eden öğrenciler

* Müzik Bölümü altında yer alan ana sanat dalı

Araştırma için gerekli veriler araştırma yöntemine paralel olarak; araştırmacı tarafından geliştirilen ‘‘Güzel Sanatlar Fakültesi Öğrencilerinin Seçmeli Derslere İlişkin Görüşleri’’ başlıklı veri toplama aracı ile toplanmıştır. Araştırmanın amacına ilişkin görüşleri belirlemeyi amaçlayan veri toplama aracı; bireyin bölüm, sınıf, cinsiyet bilgilerini içeren 3 adet demografik sorudan, ‘‘beşli likert tipi’’ ölçeğe sahip 14 maddeden ve açık uçlu 1 sorudan oluşmaktadır.

Veri toplama aracı maddelerinin belirlenmesinde literatüre bağlı çıkarımlardan ve alan uzmanlarının görüşlerinden yararlanılmıştır. Bunun yanı sıra; sistemli bir şekilde yapılmayan ancak çeşitli konularda fikir verebileceği düşünülen gözlem ve görüşler de madde belirlemede etkili olmuştur. Veri toplama aracını oluşturması düşünülen 20 madde alan uzmanı 5 akademisyenin incelemesine sunulmuştur. İncelemede bulunan uzmanların verdikleri dönütler doğrultusunda sorunlu, yetersiz ve kapsam dışı maddelerin ölçekten çıkarılması sağlanmıştır. Bununla birlikte; uzmanların madde-nin anlaşılabilirliği ve hedef kitleye uygunluğu konularındaki görüşleri de değerlendirilmiştir. Kapsam geçerliği çalışmasında alınan uzman görüşleri sonrasında veri toplama aracından 6 madde çıkarılmıştır. Maddelerin kapsam geçerliği çalışmalarında Lawshe kapsam geçerliği yönteminden yararlanılmıştır. Uzman görüşleri doğrultusunda belirlenen 14 madde ölçeğe yerleştirilmiş ve pilot uygulaması gerçekleştirilmiştir. Pilot çalışma sonucu güvenilirliği etkileyen ve madde-toplam korelasyonu negatif madde bulunmadığı görülmüştür. Pilot çalışmada uygulanan ölçekle elde edilen verilerin Cron-

bach's Alpha katsayı .674 olarak hesaplanmıştır. Alpha güvenilirlik değerinin 0,80 ile 1,0 arası olması anketin yüksek derecede güvenilir olduğunu, 0,60 ile 0,80 arasında olması anketin oldukça güvenilir olduğunu, 0,40 ile 0,60 arasında olması anketin düşük güvenilirliğe sahip olduğunu ve 0,00 ile 0,40 arasında olması ise anketin güvenilir olmadığını ifade etmektedir (Büyüköztürk, 2009). Hesaplanan katsayı, Büyüköztürk'ün belirttiği derecelendirmelerle karşılaştırılmış ve veri toplama aracı ile elde edilen verilerin 'güvenilir' olduğu sonucuna varılmıştır. Gerçekleştirilen güvenilirlik ve geçerlik çalışmaları sonucunda oluşturulan veri toplama aracı öğrencilere uygulanmıştır.

Araştırma sonucunda çalışma grubunun görüşlerini güvenilir bir şekilde yansıtmak amacıyla çalışma grubunun en az %51'lik bölümüne ulaşılması hedeflenmiş ve bu doğrultuda 296 öğrenciye ulaşılmıştır. Cevaplanan veri toplama araçlarının ilk incelemesinde, 296 öğrenciden 11'inin formlarında eksiklik görülmüş ve eksik veya hatalı cevaplanan bu formlar değerlendirme dışı bırakılmıştır. 285 öğrencinin veri toplama aracına verdikleri cevapların çözümlenmesinde frekans (f) ve yüzdelerden (%) yararlanılmıştır. Veri toplama aracında yer alan açık uçlu soruya 49 öğrenci cevap vermiştir. Verilen cevaplar incelenmiş ve anlamlı bulunan cevaplar araştırma sorularına bağlı olarak çeşitli temalar altında gruplanarak analiz edilmiştir. Analizler sonucunda güzel sanatlar fakültesi öğrencilerinin seçmeli derslere ilişkin görüşleri belirlenmeye çalışılmış ve araştırmanın alt amaçlarına ilişkin bulgular ortaya konmuştur.

3. Bulgular

Bulgular Araştırma sonucu elde edilen verilerin analizi ile ortaya çıkan bulgulara ve bu bulguların yorumlarına izleyen bölümde yer verilmiştir. Araştırma sonucunda ortaya çıkan bulgular, araştırmanın alt amaçlarına paralel olarak 'mevcut duruma ilişkin görüşler' ve 'problem ve beklentiler' alt başlıkları altında sunulmuştur. Bulguların sunumunda beşli likert tipi ölçek korunmuş ancak araştırma bulgularının anlaşılmasını kolaylaştırmak amacıyla; verilen cevaplar 'katılanlar', 'kararsızlar' ve 'katılmayanlar' şeklinde gruplanarak yorumlanmıştır.

Mevcut duruma ilişkin görüşler

Araştırmanın birinci alt amacına ilişkin olarak öğrencilere 8 madde sunulmuştur. Öğrencilerin ilgili maddelere verdikleri cevaplar Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2. Seçmeli Derslerdeki Mevcut Duruma İlişkin Öğrenci Görüşleri

Madde içeriği:	Kesinlikle Katılıyorum		Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Kesinlikle Katılmıyorum	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Mevcut seçmeli derslerin haftalık ders saati süreleri yeterlidir.	66	23,1	126	44,2	65	22,8	25	8,8	3	1,1
Mevcut seçmeli derslerin amaçları yeterlidir.	26	9,1	95	33,3	65	22,8	56	19,6	43	15,0
Mevcut seçmeli derslerin içerikleri yeterlidir.	21	7,4	78	27,4	80	28,1	63	22,1	43	15,0
Mevcut seçmeli dersler alanıma katkı sağlıyor.	40	14,0	105	36,8	77	27,0	35	12,2	28	9,8
Mevcut seçmeli dersler farklı alanları öğren-bilmemi sağlıyor.	25	8,8	123	43,2	76	26,7	43	15,0	18	6,3
Mevcut seçmeli ders havuzumuzda daha fazla ders olması gerekir.	120	42,1	65	22,8	42	14,7	37	13,0	21	7,4
Mevcut seçmeli ders havuzumuzda yeterli ders olmadığı için istemediğim seçmeli dersleri seçmek zorunda kalıyorum.	144	50,5	58	20,4	41	14,4	29	10,2	13	4,5
Zorunlu ders yüküm fazla olduğu için seçmeli derslere yeteri kadar zaman ayıramıyorum.	86	30,2	91	31,9	52	18,2	45	15,8	11	3,9

Tablo 2'deki verilere göre; haftalık ders saati sürelerine yönelik sorulan soruya öğrencilerin %67,3'ünün 'katıldığı', %22,8'inin 'kararsız' olduğu, %9,9'unun ise 'katılmadığı' görülmektedir. Bu cevaplara göre, öğrencilerin çoğunluğunun seçmeli derslerin haftalık ders saati sürelerini yeterli buldukları söylenebilir. Açık uçlu soruya verilen cevaplar arasında da iki öğrenci haftalık ders saati sürelerinin fazla olduğunu "mevcut seçmeli dersler çok fazla bu nedenle zorunlu derslerime daha az vakit harcamak durumunda kalıyor. Ders saatlerinin azaltılması durumu çok iyi olur." şeklinde ifade etmiştir.

Ders amaçlarına yönelik soruya öğrencilerin %42,4'ünün 'katıldığı', %22,8'inin 'kararsız' olduğu, %34,6'sının ise 'katılmadığı' görülmektedir. Bu cevaplara göre, öğrencilerin yarısına yakınının seçmeli derslerin amaçlarını yeterli gördük-

leri söylenebilir. Açık uçlu soruda ise altı öğrenci “Resim bölümüyle alakalı daha fazla uygulamalı derslerin olmasını isterdim.”, “Seçmeli ders alanımızla ilgili olabileceği gibi alanımız dışında olup bize ikinci bir uzmanlık alanı da katabilecek bir derste olabilir.”, “Alanla ilgili dersler dışında ders almamız, bizim ilgi alanımızı farklı yönler kaydırır.” ve “Bölüm hakkındaki seçmeli dersler hariç diğer alakasız seçmeli derslerin olması zaman kaybıdır.” şeklinde görüş bildirmişlerdir. Bu görüşlere dayanarak, öğrencilerin ders amaçlarını genelde kendi alanlarıyla ilişkilendirdikleri söylenebilir.

Ders içeriklerine yönelik soruya öğrencilerin %34,8’inin ‘katıldığı’, %28,1’inin ‘kararsız’ olduğu, %37,1’inin ise ‘katılmadığı’ görülmektedir. Bu tablo, öğrencilerin çoğunluğunun seçmeli derslerin içeriklerini yeterli bulmadıklarını göstermektedir. Açık uçlu soruya verilen cevaplar da bu tespiti destekler niteliktedir. Öğrenciler ders içerikleri konusunda “Mesleğimize daha çok hâkim olabileceğimiz, uygulama ve aktivite içerikli dersler eklenmeli...”, “İnsan zaten uzman olmak istediği alanlara yönelir, onun haricinde bilgi kirliliği eğitim karmaşası yaratırsınız. Seçmeli dersleri arttırsanız da ders içeriği ve kalitesi çok önemlidir. Ben aldığım seçmeli dersleri iş olsun görüyorum.” ve “İçeriklerin yetersiz kaldığını, faydalanamadığımızı düşünüyorum” şeklinde görüşler bildirmişlerdir.

Mevcut seçmeli derslerin alan katkısına yönelik soruya öğrencilerin %50,8’inin ‘katıldığı’, %27’sinin ‘kararsız’ olduğu, %22’sinin ise ‘katılmadığı’ görülmektedir. Alanları ile ilişkili farklı alanlara katkısına yönelik soruya da öğrencilerin %52’sinin ‘katıldığı’, %26,7’sinin ‘kararsız’ olduğu, %21,3’ünün ise ‘katılmadığı’ görülmektedir. Bu cevaplara göre, öğrencileri mevcut seçmeli dersleri hem alanları hem de farklı alanlar için faydalı gördükleri söylenebilir. Açık uçlu soruya verilen cevaplarda “Seçmeli dersler sadece alanımızla ilgili olmamalıdır. Farklı alanlara yönelmemizi de sağlamalıdır.”, “Seçmeli derslerin eğitime olumlu etki etmesini isterdim. Ancak ders alanından uzaklaşmadan olmalı” şeklinde görüşler olduğu görülmektedir.

Mevcut seçmeli ders havuzuna yönelik soruya öğrencilerin %64,9’unun ‘katıldığı’, %14,7’sinin ‘kararsız’ olduğu, %20,4’ünün ise ‘katılmadığı’ görülmektedir. Benzer şekilde istemedikleri bir dersi seçmelerine yönelik soruya da öğrencilerin %70,9’unun ‘katıldığı’, %14,4’ünün ‘kararsız’ olduğu, %14,7’sinin ‘katılmadığı’ görülmektedir. Bu cevaplara göre; öğrencilerin mevcut seçmeli ders havuzlarını yetersiz gördükleri ve bu yetersizliğe paralel olarak istemedikleri bir dersi seçmek zorunda kaldıkları söylenebilir. Açık uçlu soruya verilen cevaplar da bu sonucu desteklemektedir. Çok sayıda öğrenci bu konu ile ilgili olarak görüş bildirmişlerdir. Görüşler arasında yer alan; “Seçmeli ders bölümümde var ama zorunlu seçmeli !!!”, “Seçmeli derslerimiz fazlasıyla yetersiz ... Bu nedenle istediğimiz dersleri seçemiyoruz.” ve “Seçmeli ders sayısı ve kredi sayısından dolayı eksik eğitim aldığımızı düşünüyorum.” ifadeleri konu ile ilgili dikkat çekici ifadeler arasındadır.

Zorunlu ders yükünün seçmeli ders yüküne etkisine yönelik soruya öğrencilerin %62,1’inin ‘katıldığı’, %18,2’sinin ‘kararsız’ olduğu, %19,7’sinin ise ‘katılmadığı’ görülmektedir. Öğrencilerin büyük çoğunluğu zorunlu ders yükleri fazla olduğundan seçmeli derslere yeteri kadar zaman ayıramadıklarını ifade etmişlerdir. Açık uçlu soruya verilen cevaplar arasında ise, bu duruma ilişkin bir ifade bulunmamaktadır.

Beklentilere ilişkin görüşler

Araştırmanın ikinci alt amacına ilişkin olarak öğrencilere 6 madde sunulmuştur. Öğrencilerin ilgili maddelere verdikleri cevaplar Tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo 3. Seçmeli Derslerdeki Beklentilere İlişkin Öğrenci Görüşleri

Madde İçeriği:	Kesinlikle Katılıyorum		Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Kesinlikle Katılmıyorum	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Dönem başında seçebileceğimiz birden fazla seçmeli ders açılmalıdır.	144	50,5	72	25,3	44	15,4	19	6,7	6	2,1
Seçmeli dersler içeriğine uygun eğitim ortamında işlenmelidir.	146	51,2	103	36,1	28	9,8	3	1,1	5	1,8
Seçmeli dersler alanımızla ilgili olmalıdır.	127	44,6	78	27,4	46	16,1	18	6,3	16	5,6
Seçmeli dersler ikinci bir alanda uzmanlaşmamızı sağlamalıdır.	69	24,2	121	42,5	71	24,9	18	6,3	6	2,1
Fakültemizdeki diğer bölümlerin seçmeli derslerini de seçebilmeliyim.	59	20,7	72	25,3	71	24,9	49	17,2	34	11,9
Üniversitemizdeki diğer bölümlerin seçmeli derslerini de seçebilmeliyim.	65	22,8	43	15,0	82	28,8	56	19,6	39	13,8

Tablo 3'teki verilere göre; dönem başında seçilebilen seçmeli derslere yönelik soruya öğrencilerin %75,8'inin 'katıldığı', %15,4'ünün 'kararsız' olduğu, %8,8'inin ise 'katılmadığı' görülmektedir. Bu cevaplara göre, öğrencilerin büyük çoğunluğunun dönem başında seçebilecekleri seçmeli derslerin sayının yetersiz olduğu ve artırılması gerektiğini düşündükleri söylenebilir. Benzer sonuç açık uçlu sorulara verilen cevaplarda da görülmektedir. Açık uçlu soruyu cevaplayan 16 öğrenci yeterli seçmeli ders olmaması sebebiyle bu dersleri zorunlu gördüğünü belirtmiştir. Öğrenci cevapları arasında yer alan *"Seçmeli derslerden bahsederken bile; 'zorunlu seçmeli' mi? diye ayırım yapıyoruz. Bu iki kelimenin yan yana gelmesi bir yeterli bir sorun bence."*, *"Seçmeli derslerimiz birden fazla olmadığı için isteğe bağlı seçmiyoruz zorunlu olarak seçildiği için bunu doğru bulmuyorum birden fazla ders seçeneğinin olmasını tercih ederdim."*, *"Seçmeli derslerimizi seçme hakkı sunulan sebepten değil, tek seçeneğimiz olduğu için seçiyoruz."*, *"Seçmeli dersleri de zorunluymuş gibi aldıkları için, seçmeli dersleri seçme hakkımız pek kalmıyor."* ve *"Seçmeli olmasına rağmen zorunlu halde seçmek zorunda kalıyoruz Buda fazla seçeneğin olmamasından kaynaklanıyor diyebilirim."* ifadeleri dikkat çekmektedir.

Seçmeli derslerin işlendiği eğitim ortamına yönelik soruya öğrencilerin %87,3'ünün 'katıldığı', %9,8'inin 'kararsız' olduğu, %2,9'unun ise 'katılmadığı' görülmektedir. Buna göre; öğrencilerin neredeyse tamamının seçmeli derslerin içeriğine uygun bir eğitim ortamında işlenmesi gerektiğini düşündükleri söylenebilir. Açık uçlu sorularda da bu durumu destekleyen ifadeler yer almaktadır. Öğrenciler bu konuyla ilişkili olarak *"Verilen seçmeli dersler içeriğine uygun ve doğru aktarımı sağlayacak biçimde işlenmelidir. Slayttan vazgeçilmesi hem hocaların hem de öğrencilerin yararına olacaktır."*, *"Seçmeli dersler slayttan ibaret olmamalı."* şeklinde görüşler bildirmişlerdir.

Seçmeli derslerin alan ile ilgisine yönelik soruya öğrencilerin %72'sinin 'katıldığı', %16,1'inin 'kararsız' olduğu, %11,9'unun ise 'katılmadığı' görülmektedir. Benzer şekilde seçmeli derslerin farklı bir alanda uzmanlaşmaya katkısına yönelik soruya da öğrencilerin %66,7'sinin 'katıldığı', %24,9'unun 'kararsız' olduğu, %8,4'ünün 'katılmadığı' görülmektedir. Bu cevaplara göre; öğrencilerin kendi alanlarıyla ilgili olan derslerin yanı sıra ikinci bir alanda uzmanlaşmalarını sağlayan seçmeli dersleri de tercih etmek istedikleri söylenebilir. Benzer şekilde açık uçlu soruya verilen cevaplar arasında *"Seçmeli dersler bölüm derslerine katkı sağlamalı"*, *"Seçmeli dersler ana sanat dalını destekleyecek ve uzmanlaştıracak dersler olmalıdır."* ifadeleri yer almaktadır.

Fakültenin diğer bölümlerindeki seçmeli derslerin tercihine yönelik soruya öğrencilerin %46'sının 'katıldığı', %24,9'unun 'kararsız' olduğu, %29,1'inin ise 'katılmadığı' görülmektedir. Buna göre; öğrencilerin fakültelerinde kendi bölümleri dışındaki resim, müzik ve endüstri ürünleri tasarımı bölümlerindeki seçmeli dersleri de seçebilmek istedikleri söylenebilir. Üniversitenin diğer bölümlerindeki seçmeli derslerin tercihine yönelik soruya ise öğrencilerin %37,8'inin 'katıldığı', %28,8'inin 'kararsız' olduğu, %33,4'ünün 'katılmadığı' görülmektedir. Bu cevaplara göre; öğrencilerin fakültelerindeki diğer bölümlerin seçmeli derslerini tercih etmede istekli oldukları ancak üniversitedeki diğer bölümlerin seçmeli derslerini tercih etmede o kadar istekli olmadıkları söylenebilir. Bu maddelerle ilişkili olarak sunulabilecek açık uçlu soru cevapları ise *"... diğer bölümlerden de katkısını göreceğimi düşündüğüm dersleri seçmek isterim."*, *"... isimler içerikler süper eğitim süreci yetersiz. Zaten ilgilendiğim alanlarda üniversitenin diğer bölümlerinde derslere giriyorum."* şeklindedir.

4. Sonuç ve Öneriler

Güzel Sanatlar Fakültesi öğrencilerinin seçmeli derslere ilişkin görüşlerini belirlemeyi amaçlayan araştırmada çeşitli sonuçlara ulaşılmıştır. Bulguların incelenmesi sonucunda ilgili bölümlerin mevcut müfredatlarında bulunan seçmeli ders saati sürelerinin ve ders amaçlarının araştırmaya katılan öğrenciler tarafından yeterli görüldüğü belirlenmiştir. Ancak aynı seçmeli derslerin içerik açısından yetersiz olduğu sonucu da ortaya çıkarılmıştır. Demir ve Ok (1996) araştırmalarında *"Tüm seçmeli derslerin nitelik yönünden geliştirilme çabalarına hız verilmelidir"* şeklinde bir öneriye yer vermişlerdir. Araştırmada elde edilen sonuç, Demir ve Ok (1996) tarafından yapılan araştırmanın sonucu ile paralellik göstermektedir. Bu doğrultuda ders içeriklerinin gereksinimleri karşılayacak şekilde geliştirilmesi gereklidir.

Bulgular incelendiğinde; öğrencilerin mevcut seçmeli dersleri hem alanları için hem de farklı alanlar için faydalı gördükleri sonucuna ulaşılmıştır. Bu noktada, öğrencilerin seçmeli ders tercihlerinde mesleki ve kişisel gelişimlerini göz önünde bulundurdıkları belirtilebilir. İlgili literatürde de benzer sonuçlar ortaya konmaktadır. Öğrencilerin seçmeli ders tercihlerinin arkasındaki nedenler incelendiğinde, öğrencilerin *"mesleki gelişimlerine katkıda bulunacak"* ve *"kişisel gelişimlerine katkı sağlayacak"* dersleri tercih ettikleri gözlenmiştir (Ulusoy vd.,2012).

Araştırma bulgularına göre; seçmeli ders havuzlarında yer alan ders sayılarının yetersiz olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu konuda öğrencilerin %64,9'unun mevcut seçmeli ders havuzlarını yetersiz bulması, %70,9'unun da tercih etmedikleri bir dersi seçmek zorunda kalması dikkat çekicidir. Bu durum öğrencilerin açık uçlu sorularda da belirttiği üzere *"zo-*

runlu seçmeli ders” kavramını ortaya çıkartan bir gerçektir. Seçmeli ders sayıları, öğrencilerin ilgi ve yeteneklerine yanıt verecek çeşitlilikte artırılmalıdır (Demir ve Ok, 1996:125). İlgili bölümlerin mevcut şartlara karşılık tek bir dersi seçmeli olarak öğrencilere sunması, derslik yetersizliği veya öğretim elemanı eksikliği gibi sorunları en kısa sürede çözerek seçmeli ders sistemlerini geliştirmeleri önerilebilir.

Seçmeli derslerin içeriklerine uygun eğitim ortamında işlenmesi önemlidir. Öğrencilerin %87,3’ü bu önemin üzerinde durmaktadır. Seçmeli ders sayıları ve içerikleri geliştirilirken, bu konunun da göz önünde bulundurulması ve yapılabilecek planlamalara eğitim ortamlarındaki iyileştirmelerin de eklenmesi önerilebilir.

Öğrencilerin büyük bir bölümü (%72) seçmeli derslerin kendi alanlarıyla ilgili olmasını beklemektedirler. Buna ek olarak yarımından fazlası da (%66,7) seçmeli derslerin ikinci bir alanda uzmanlaşma sağlayacak niteliklerde olmasını beklemektedir. Bu sonuçlara göre mevcut seçmeli derslerin öncelikli olarak mesleki yeterliliklerini geliştirecek şekilde düzenlenmesi önerilebilir. Sonrasında ise farklı alanlarda uzmanlaşmayı sağlayacak ders gruplarının oluşturulması sağlanmalıdır. İlgili literatürde ders seçiminin ana nedenleri arasında, kişisel ilgi (%38), ders içeriği (%26) ve ana alanla uyumluluk (%22) (Babad, 2001:472) gösterilmektedir. Öğrencilerin alanları dışındaki derslere ilişkin beklentilerinin ise düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Gerek fakültelerinin diğer bölümlerindeki gerekse de üniversitedeki diğer bölümlerdeki seçmeli dersleri tercih edebilme beklentisinin düşük olduğu görülmüştür.

Öğrencilerin seçmeli dersleri kendi ihtiyaçları ve ilgi alanları doğrultusunda tercih edebilmelerinin akademik başarıları üzerinde olumlu etkisi olacağı açıktır (Ulusoy vd.,2012:141). Öğrenci görüşlerinde öne çıkan hususları son kez tekrar etmek gerekirse; ders içerikleri zenginleştirilmiş, yeterli sayıda seçme şansı sunulmuş ve nitelikli eğitim imkanları oluşturulmuş bir seçmeli ders sisteminin öğrencilerin gelişimi açısından daha faydalı olacağı söylenebilir.

5. Kaynakça

- Babad, E. (2001). Students’ course selection: differential considerations for first and last course, *Research in Higher Education*, 42 (4), 469-492, <https://link.springer.com/article/10.1023/A:1011058926613>, erişim tarihi: 06 Nisan 2018.
- Büyüköztürk, Ş. (2009). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*, Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Çobanlı, Z. (1995). Sanat eğitiminin gelişimi ve bu gelişim içinde Eskişehir Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi örneği, *Anadolu Üniversitesi 1. Sanat Eğitimi Güzel Sanatlar Fakültesi 10.Yıl Etkinlikleri Sempozyumu Bildiri Kitabı*, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Demir, A. (1996). Üniversitedeki seçmeli ders uygulamasının öğrenciler ve öğretim üyelerince değerlendirilmesi, *Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2(7), 24-31.
- Demir, A. ve Ok, A. (1996). Orta Doğu Teknik Üniversitesindeki öğretim üye ve öğrencilerinin seçmeli dersler hakkındaki görüşleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (12), 121-125.
- İnal, M., Altınışık, U., Solak, S. ve Yıldız, U. (2012). Eğitimde yeniden yapılanma ve kalite sürecinde elektronik seçmeli dersler, *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 272-278.
- Karasar, N. (2016). *Bilimsel araştırma yöntemi* (31. Baskı), Ankara: Nobel Akademi Yayıncılık.
- Özsoy, V. (2003). *Görsel sanatlar eğitimi resim-iş eğitiminin tarihsel ve düşünsel temelleri*, Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
- Ulusoy, Y.Ö., Dağ, F., Fidan, D., Sahraç, Ü., İnan, B. ve Güllü, D. (2012). Student opinioins about elective courses in changing education: the example of Kocaeli University faculty of education [Elektronik Versiyonu], *Journal Of Educational And Instructional Studies In The World*, 2(4), 135-142.
- Yükseköğretim Kurulu (2013). *Bologna Süreci*, <https://bologna.yok.gov.tr/?page=yazi&i=3>, erişim tarihi: 24 Mart 2013.
- Yükseköğretim Kurulu (2011). *Temel Alan Yeterlilikleri / Sanat*, http://tycc.yok.gov.tr/raporlar/21_SANAT_13_01_2011.pdf, erişim tarihi: 16 Ağustos 2017.
- Yükseköğretim Kurulu (2010). *Seçmeli Dersler (Resmî belge)*. <http://bologna.adiyaman.edu.tr>, erişim tarihi: 10 Şubat 2018.
- Yükseköğretim Kurulu (2003). *Türk Yükseköğretiminin Bugünkü Durumu* [Elektronik Versiyonu]. http://www.yok.gov.tr/documents/10279/30217/turk_yuksekogretim_bugunku_durumu_mart_2003.pdf/61b573f7-3675-4063-8889-dd133d74177c, erişim tarihi: 10 Nisan 2018.